

Nr 56

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående byggnadsforskningsavgift, m. m.; given Stockholms slott den 5 februari 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning angående byggnadsforskningsavgift; och
- 2) förordning om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 18 december 1959 (nr 552) angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension, m. m.

GUSTAF ADOLF

Torsten Nilsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i bestämmelserna om byggnadsforskningsavgift, i huvudsak innebärande att beteckningen av de avgiftsbelagda verksamhetsområdena anslutes till den som numera tillämpas vid riksförsäkringsanstaltens debitering av yrkesskadeförsäkringsavgifter, samt att byggnadsforskningsavgifterna beräknas på samma underlag, som gäller för avgiftsberäkningen bl. a. inom yrkesskadeförsäkringen. Med dessa ändringar avses varken att utsträcka avgiftsskyldigheten till nya verksamhetsgrenar eller att höja avgiften.

Nr 269

Förslag
tillKungl. Maj:ts förordning angående
byggnadsforskningsavgift¹;förordning angående byggnadsforsk-
ningsavgiftgiven Stockholms slott den 22 maj
1953.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som yrkesmässigt bedriver byggnadsverksamhet under sådana förhållanden, att han är att anse såsom arbetsgivare enligt lagen om yrkesskadeförsäkring, så ock kommun, vilken såsom arbetsgivare i nämnda lags mening bedriver byggnadsverksamhet, är skyldig att, i enlighet med vad nedan sägs, till främjande av forsknings- och rationaliseringsverksamhet inom byggnadsfacket erlägga en särskild avgift (byggnadsforskningsavgift).

Från avgiftsskyldighet är staten befriad.

2 §.

Byggnadsforskningsavgift utgår för kalenderår med *tjugufem kronor för varje fullt antal av tvåtusen arbetstimmar*, som under året fullgjorts av arbetstagare, för vilken arbetsgivaren skall påföras avgift enligt lagen om yrkesskadeförsäkring och vilken vid debitering i riksförsäkringsanstalten av dylik avgift är att hänföra till någon av *följande* i anstaltens premietariff *för arbetstagare med i regel minst fem arbetstagare* under näringsgrenen *byggnads- och anläggningssverksamhet* upptagna *undergrupper eller specialgrupper*, nämligen

A. Schaktning och grundläggning.

¹ Senaste lydelse, se^m beträffande 1—2 och 4—10 §§ SFS 1958:201 samt beträffande 3 § SFS 1959:566.

2 §.

Byggnadsforskningsavgift utgår för kalenderår med *femton hundra delar procent av den lön i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad*, som arbetsgivare under året *utgivit till* arbetstagare, för vilken arbetsgivaren skall påföras avgift enligt lagen om yrkesskadeförsäkring och vilken vid debitering i riksförsäkringsanstalten av dylik avgift är att hänföra till någon av *de* i anstaltens premietariff under näringsgrenen *byggnadsindustri* upptagna *undergrupperna husbyggnad (kodnummer 401) och byggnadshantverk m. m. (kodnummer 403)*.

(Gällande förordning)

(Departementsförslaget)

B. Hus- och fabriksbyggnad

- 1) hus- och fabriksbyggnadsarbete,
- 2) skorstensbyggnadsarbete,
- 3) ställningsbyggnadsarbete.

C. Installations- och annan verksamhet i regel hänförlig till husbyggnad.**F. Kombinerad byggnads- och anläggningsverksamhet.**

Vid tillämpning av vad i föregående stycke föreskrivits skall iakttagas, att vid schaktning och grundläggning samt kombinerad byggnads- och anläggningsverksamhet avgift skall erläggas endast i den mån fråga är om arbete, som även eljest är belagt med avgift enligt denna förordning.

Vid beräkning av byggnadsforskningsavgift skall hänsyn icke tagas till arbetstagare, vars lön hos arbetsgivaren under året ej uppgått till trehundra kronor, och ej heller till arbetstagares lön i vad lönen överstiger femtontusen kronor för år räknat.

Angående debitering och uppbörd av avgiften gäller vad därom är särskilt stadgat.

3 §.

Byggnadsforskningsavgift påföres av riksförsäkringsanstalten.

Beträffande byggnadsforskningsavgiften skall i tillämpliga delar gälla vad i förordningen angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension, m. m. är stadgat rörande arbetsgivaravgift.

4 §.

Arbetsgivaren är pliktig att när helst begäran därom framställes till riksförsäkringsanstalten lämna de uppgifter, vilka anstalten må finna erforderliga för bestämmande av byggnadsforskningsavgift.

I den utsträckning riksförsäk-

(Gällande förordning)

(Departementsförslaget)

ringsanstalten prövar nödigt för ändamål, som avses i första stycket, åligger det uppgiftsskyldig att på begäran för granskning tillhandahålla riksförsäkringsanstalten förda avlöningslistor, handelsböcker eller motsvarande anteckningar jämte därtill hörande handlingar. Granskningen skall såvitt möjligt ske så, att den icke medför hinder i den uppgiftsskyldiges verksamhet samt skall, om han så begär och det lämpligen kan ske, verkställas hos honom. Handelsböcker och andra handlingar, som överlämnats för granskning, skola återställas utan dröjsmål. Meddelande om resultatet av granskningen skall lämnas snarast.

5 §.

Den, som på grund av tjänsteåliggande för riksförsäkringsanstaltens räkning har eller haft att taga befattning med uppgift eller handling, som i 4 § sägs, må ej röja eller obehörigen nyttja yrkeshemlighet, som därigenom blivit känd för honom, och ej heller, där det ej kan anses påkallat i tjänstens intresse, yppa arbetsförfarande eller affärsförhållande, vilket sålunda blivit honom kunnigt.

6 §.

Försummar arbetsgivare att ställa sig till efterrättelse vad i 4 § är föreskrivet eller lämnar han medvetet eller av grov vårdslöshet i uppgift, som enligt samma paragraf skall avgivas, oriktigt meddelande, straffes med dagsböter.

Bryter någon mot vad i 5 § är

*(Gällande förordning)**(Departementsförslaget)*

stadgat, straffes med dagsböter eller fängelse. Å brott som nu sagts må allmän åklagare tala allenast efter angivelse av målsäganden.

7 §.

Riksförsäkringsanstaltens beslut om byggnadsforskningsavgifts belopp skall, även där beloppet blivit allenast provisoriskt bestämt, utan hinder av förd klagan tills vidare lända till efterrättelse. Vinnes nedläggning i eller befrielse från avgift, återbetalas vad för mycket blivit erlagt.

8 §.

Besvär över riksförsäkringsanstaltens beslut i ärende, som avses i denna förordning, må föras i den ordning, varom stadgas i 44 § lagen om yrkeskadeförsäkring.

9 §.

Byggnadsforskningsavgifterna skola av riksförsäkringsanstalten överföras till en fond, som förvaltas enligt grunder, som fastställas av Kungl. Maj:t.

10 §.

Kungl. Maj:t och, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, riksförsäkringsanstalten äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

3 §.

4 §.

5 §.

(Ikraftträdandebestämmelser)

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961, då förordningen den 22 maj 1953 (nr 269) angående byggnadsforskningsavgift skall upphöra att gälla; dock skall sistnämnda förordning alltjämt äga tillämpning beträffande byggnadsforskningsavgift för år 1960 eller tidigare år.

Förslag
till
Förordning

om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 18 december 1959 (nr 552) angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggs pension, m. m.

Härigenom förordnas, att 1 § förordningen den 18 december 1959 angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggs pension, m. m. skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Angående debitering och uppbörd av avgift från arbetsgivare enligt lagen om försäkring för allmän tilläggs pension, bidrag från arbetsgivare jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring och lagen om moder- skapshjälp samt avgift för obligatorisk försäkring i riksförsäkringsanstalten enligt lagen om yrkesskadeförsäkring jämte tilläggsavgift enligt 39 § sistnämnda lag och avgiftstilllägg jämlikt 14 § lagen angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m. skall gälla vad nedan stadgas.

Angående debitering och uppbörd av avgift från arbetsgivare enligt lagen om försäkring för allmän tilläggs pension, bidrag från arbetsgivare jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring och lagen om moder- skapshjälp samt avgift för obligatorisk försäkring i riksförsäkringsanstalten enligt lagen om yrkesskadeförsäkring jämte tilläggsavgift enligt 39 § sistnämnda lag och avgiftstilllägg jämlikt 14 § lagen angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m. *ävensom avgift enligt förordningen angående byggnadsforskningsavgift* skall gälla vad nedan stadgas.

Avgift jämte — — — — — anstalten bestämmer.

Denna förordning träder i kraft
den 1 januari 1961.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 februari
1960.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Nilsson, anmäler vissa frågor rörande *byggnadsforskningsavgiften* samt anför.

Enligt beslut av 1953 års riksdag uttages en särskild byggnadsforskningsavgift från vissa arbetsgivare inom byggnadsfacket. Dessa avgifter fonderas och står till förfogande för statens nämnd för byggnadsforskning, som därmed finansierar sin forsknings- och rationaliseringsverksamhet.

I årets statsverksproposition (V ht p. 94) har föreslagits vissa ändringar i byggnadsforskningens organisation, innebärande i huvudsak att nämnden för byggnadsforskning uppdelas på ett byggnadsforskningsråd och ett institut för byggnadsforskning. Vid anmälan i statsrådet av sagda fråga nämnde jag, att riksförsäkringsanstalten i november och december 1959 inkommit med förslag till vissa ändringar i förordningen angående byggnadsforskningsavgift, främst betingade av en teknisk omläggning av tarifiering och avgiftsdebitering inom yrkesskadeförsäkringen. Jag förklarade mig därvid ha för avsikt att senare under våren anmäla frågan om proposition i detta ämne till riksdagen. Sedan riksförsäkringsanstaltens förslag nu remissbehandlats, hemställer jag att få upptaga detta ärende till behandling.

Gällande bestämmelser

Bestämmelser om byggnadsforskningsavgift har meddelats i förordningen den 22 maj 1953 (nr 269; ändrad 1955: 67, 1958: 201 och 1959: 566) angående byggnadsforskningsavgift.

Skyldighet att erlägga byggnadsforskningsavgift åvilar enligt 1 § i förordningen den som yrkesmässigt bedriver byggnadsverksamhet under sådana förhållanden, att han är att anse såsom arbetsgivare enligt lagen om yrkesskadeförsäkring, så ock kommun, vilken såsom arbetsgivare i nämnda lags mening bedriver byggnadsverksamhet. Från avgiftsskyldighet är staten befriad. Avgiftsplikten är närmare bestämt knuten till vissa i riksförsäkringsanstaltens premietariff för yrkesskadeförsäkringen angivna verk-

samhetsgrenar, vilka är uppräknade i 2 § i förordningen. Dessa verksamhetsgrenar utgöres av följande i premietariffen för arbetsgivare med i regel minst fem arbetstagare under näringsgrenen byggnads- och anläggningsverksamhet upptagna undergrupper eller specialgrupper, nämligen

A. Schaktning och grundläggning.

B. Hus- och fabriksbyggnad

- 1) hus- och fabriksbyggnadsarbete,
- 2) skorstensbyggnadsarbete,
- 3) ställningsbyggnadsarbete.

C. Installations- och annan verksamhet i regel hänförlig till husbyggnad.

F. Kombinerad byggnads- och anläggningsverksamhet.

I fråga om schaktning och grundläggning samt kombinerad byggnads- och anläggningsverksamhet gäller avgiftsskyldighet endast i den mån fråga är om arbete, som även eljest är belagt med avgift enligt förordningen.

Avgift utgår för kalenderår med 25 kronor för varje fullt antal av 2 000 arbetstimmar, som under året utförts av arbetstagare, för vilken arbetsgivaren skall påföras avgift enligt lagen om yrkesskadeförsäkring (2 §).

Byggnadsforskningsavgift påföres av riksförsäkringsanstalten. Beträffande uppbörden av byggnadsforskningsavgiften skall vad som är stadgat i förordningen den 18 december 1959 (nr 552) angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension, m. m. gälla i tillämpliga delar (3 §).

Arbetsgivare är skyldig att till riksförsäkringsanstalten lämna de uppgifter, som anstalten finner erforderliga för att bestämma avgiften, samt att på begäran tillhandahålla anstalten avlöningslistor, handelsböcker eller motsvarande anteckningar jämte därtill hörande handlingar (4 §). Vidare föreskrives för den, som på grund av tjänsteåliggande för riksförsäkringsanstaltens räkning tagit befattning med sådana uppgifter eller handlingar, tystnadsplikt i fråga om yrkeshemlighet och, där upplysning ej kan anses påkallad i tjänstens intresse, i fråga om arbetsförfarande eller affärsförhållande, som han fått kännedom om (5 §). Förordningen innehåller tillika bestämmelser om straff för försummelse eller förseelser med avseende å vad sålunda föreskrivits (6 §).

Riksförsäkringsanstaltens beslut om avgiftens storlek länder till efterrättelse utan hinder av förd klagan. Om nedsättning eller befrielse sedermera vinnes, skall återbetalning ske (7 §).

Besvär över riksförsäkringsanstaltens beslut i ärende, som avses i förordningen, föres i samma ordning som över beslut i ärende angående yrkesskadeförsäkring, alltså hos försäkringsrådet (8 §).

Influtna byggnadsforskningsavgifter överföres till en fond, som förvaltas enligt grunder som fastställs av Kungl. Maj:t (9 §). Denna fond, benämnd fonden för byggnadsforskning, förvaltas av statskontoret.

Avgifternas sammanlagda belopp beräknas till ca 3,2 milj. kr. om året.

För förvaltningen av medlen och deras fördelning på olika forskningsuppgifter redogöres i statsverkspropositionen (V ht p. 94).

Riksförsäkringsanstaltens förslag

De av riksförsäkringsanstalten föreslagna ändringarna i förordningen om byggnadsforskningsavgift avser främst avgränsningen av de verksamhetsgrenar, där avgiftsplikt föreligger, samt avgiftens beräkning.

Riksförsäkringsanstalten framhåller, att näringsgrensindelningen i den premietariff, som anstalten tillämpat inom yrkesskadeförsäkringen för arbetsgivare med i regel minst fem anställda, s. k. större arbetsgivare, också varit avgörande för avgränsningen av de avgiftsbelagda verksamheterna såvitt avser byggnadsforskningsavgiften. Denna avgift skall nämligen enligt förordningen utgå för arbetstagare, som vid anstaltens debitering av yrkesskadeförsäkringsavgift är att hänföra till vissa av de i tariffen upptagna verksamhetsgrenarna. Den i tariffen gjorda näringsgrensindelningen har inom riksförsäkringsanstalten varit föremål för en översyn som nyligen slutförts. Den fr. o. m. 1960 vid debitering av yrkesskadeförsäkringsavgiften tillämpliga, reviderade indelningen av näringsgrenarna gör vissa ändringar erforderliga i förordningen angående byggnadsforskningsavgift.

Den nya premietariffen, som skall gälla enhetligt för alla arbetsgivare, alltså även för s. k. mindre arbetsgivare, ansluter sig, enligt vad riksförsäkringsanstalten uppger, i allt väsentligt till den större internationella industriomenklaturen för näringsgrupper. Den reviderade indelningen medför, att antalet näringsgrupper minskas. Näringsgrenen »Byggnads- och anläggningsverksamhet», vartill 2 § förordningen angående byggnadsforskningsavgift anknyter, motsvaras i den nya tariffen av näringsgrenen »Byggnadsindustri», och de i förordningen angivna undergrupperna och specialgrupperna får i huvudsak sin motsvarighet i de nya undergrupperna »401 Husbyggnad» och »403 Byggnadshantverk m. m.». Undergruppen »401 Husbyggnad» innefattar hus-, fabriks-, skorstens- och ställningsbyggnad, rivning, taktäckning, grävning, schaktning, planering, grundläggning, uppförande av järnkonstruktioner o. d., och undergruppen »403 Byggnadshantverk m. m.» inrymmer glasmästeri, plåtslageri, snickeri, golvläggning, målning, rör- och elinstallation samt avvägning, kontrollarbeten o. d.

Under näringsgrenen »Byggnadsindustri» i den nya tariffen upptages utöver de två redan nämnda även en tredje undergrupp nämligen »402 Väg-, vatten- och linjebyggnad m. m.» Denna undergrupp innefattar väg- och järnvägsbyggnad, gatuarbeten, bro-, tunnel-, bergrums-, damm-, hamn-, kaj-, kanal-, kraftstations-, sluss- och linjebyggnad o. d., dock att linjebyggnad i samband med kraftverksdrift hänföres till annan näringsgren än »Byggnadsindustri». Riksförsäkringsanstalten föreslår den utvidgningen

av det avgiftsbelagda verksamhetsområdet att även denna undergrupp medtages, varigenom hela byggnadsindustrin skulle bli omfattad av avgiftsplikten.

För den föreslagna utvidgningen av avgiftsskyldigheten anför riksförsäkringsanstalten huvudsakligen administrativa skäl. Med den nuvarande snävare avgränsningen är det vid debiteringsarbetet vanskligt och i vart fall icke utan ett omfattande utredningsarbete möjligt att i fråga om byggnadsindustri med blandad byggnads- och anläggningsverksamhet avgöra, i vad mån avgiftspliktigt arbete föreligger eller ej. Sådana debiteringssvårigheter skulle i betydande mån undvikas med den förordade utvidgningen. Även ur andra synpunkter anser anstalten en dylik utvidgning motiverad. Bland annat påpekas, att det under förarbetena till förordningen angående byggnadsforskningsavgift framhölls av vissa remissorgan, att forskningsproblem inom ett avgiftsbelagt byggnadsområde ofta omspände även områden, som inte skulle vara avgiftsbelagda, samt att forskningsresultaten från ett område ofta kunde få direkt tillämpning inom ett annat.

Riksförsäkringsanstalten tillägger, att den reviderade premietariffen medför att ett företag i regel betraktas som en enhet, dvs. att — i motsats till vad nu gäller — någon uppdelning av företagets anställda på skilda verksamhetsgrenar inte sker. Detta innebär att i fortsättningen jämväl den hos vederbörande företag anställda kontorspersonalen skall ingå i den för företaget tillämpliga näringsgrenen. Enligt anstaltens mening skulle det bli alltför betungande ur administrativ synpunkt att vid debitering av byggnadsforskningsavgift utskilja denna personal.

Den kostnadsmässiga merbelastning, som åsamkas byggnadsfacket genom utvidgningen till undergruppen med kodnummer 402 och genom att avgift uttages jämväl för kontorspersonalen, bör enligt anstalten motverkas genom en sänkning av avgiftssatsen så att de totala avgifterna kommer att vara oförändrade.

Vad härefter angår byggnadsforskningsavgiftens beräkning anför riksförsäkringsanstalten, att samma system anlitas för debitering av dessa avgifter som för debiteringen av arbetsgivares avgifter och bidrag till yrkesskadeförsäkring i riksförsäkringsanstalten samt av sådana bidrag enligt lagen om allmän sjukförsäkring och lagen om moderskaps hjälp, som åvilar arbetsgivare med försäkring i anstalten. I samband med införandet den 1 januari 1960 av försäkringen för allmän tilläggs-pension ändras i viss mån grunden för debitering av arbetsgivares avgifter och bidrag till nämnda socialförsäkringar. Debiteringen kommer då att ske helt på grundval av årliga uppgifter om till arbetstagare utbetalda löner i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad. Byggnadsforskningsavgiften utgår däremot enligt nuvarande regler med visst belopp per 2 000 arbetstimmar. Om någon ändring ej sker, nödgas anstalten arbeta

med i grunden helt artskilda beräkningsunderlag, vilket ur administrativ synpunkt är betungande. Förfarandet kompliceras ytterligare av att anstalten på grund av de nya uppgifterna med tilläggs pensioneringen måste övergå till helt andra metoder, baserade på modern databehandlingsteknik. Enligt riks försäkringsanstaltens mening bör man därför övergå till att debitera byggnadsforskningsavgifterna enligt samma system som övriga arbetsgivaravgifter. Härför erfordras att byggnadsforskningsavgifterna beräknas på grundval av de för anstaltens debiteringsverksamhet i övrigt lämnade löneuppgifterna och att vid debiteringen hänsyn inte tages till arbetstagare, vars lön under året understiger 300 kr. Vidare finner anstalten, att vid beräkningen av byggnadsforskningsavgift hänsyn inte heller bör tagas till arbetstagares lön i vad lönen överstiger 15 000 kr. för år räknat, detta för att närmare ansluta till debiteringen av avgifterna till yrkesskadeförsäkringen.

Vidare anför riks försäkringsanstalten.

Den pågående arbetstidsförkortningen medför, att arbetstiden per årsarbetare kommer att successivt nedgå. Härigenom minska med nuvarande system för avgiftsuttaget byggnadsforskningens inkomster, försåvitt icke avgiftssatsen i motsvarande mån höjes. En annan olägenhet av den nuvarande konstruktionen utgör den omständigheten, att lönehöjning inom byggnadsfacket icke återspeglar sig i högre inkomster via byggnadsforskningsavgiften, trots att detta borde vara rimligt med hänsyn till att jämväl forskningskostnaderna måste förutsättas samtidigt stiga. Dessa för byggnadsforskningen ofördelaktiga förhållanden komma att elimineras vid en övergång till debitering på lönesummorna.

Angående storleken av avgiftsuttaget uppger riks försäkringsanstalten att, om dess ändringsförslag helt godtages, avgiften bör fastställas till 0,13 procent av de lönesummor, å vilka byggnadsforskningsavgift skall debiteras. Om däremot undergruppen »402 Väg-, vatten- och linjebyggnad m. m.» inte anses böra medtagas som avgiftspliktig verksamhet, bör motsvarande procenttal bestämmas till 0,16. De angivna procenttalen beräknas enligt anstalten tillföra byggnadsforskningen ett årligt belopp av ungefär samma storlek som enligt nu gällande ordning uttages i byggnadsforskningsavgifter, eller ca 3,2 milj. kr. Beträffande beräkningen av dessa procenttal anföres, att som utgångspunkt valts de beräknade lönesummorna för år 1955 för byggnadsarbetare hos större arbetsgivare med ca 8 procent tillägg för kontorsanställda nämnda år, eller

för näringsgren	401	1 150 milj. kr.
»	»	402 400 » »
»	»	403 450 » »

Rörande beräkningen anföres vidare.

Den genomsnittliga timlönen för byggnadsarbetare har sedan år 1955 stigit. Enligt riks försäkringsanstaltens kostnadsstatistik utgjorde sålunda

timlönen år 1955 kr. 5:47, år 1956 kr. 5:79 och år 1957 kr. 6:08, d. v. s. ökning med omkring 6 resp. 5 %.

För uppskattning av den genomsnittliga timlönens höjning från år 1955 till år 1960 kunna följande preliminära uppgifter från socialstyrelsen vara vägledande. Enligt dessa uppgifter skulle höjningen av byggnadsarbetarlönen från år 1955 till år 1956 utgöra ca 7 %, från år 1956 till år 1957 ca 7 %, från år 1957 till år 1958 ca 5 % och från år 1958 till år 1959 ca 5 %. Från år 1959 till år 1960 kan höjningen uppskattas till ca 5 %. Den totala höjningen från år 1955 till år 1960 skulle sålunda kunna beräknas överstiga 25 %. Emellertid bör beaktas, att lönen i vissa fall överstiger 15 000 kronor och därför icke påverkas av höjningen.

På grund av vad ovan anförts torde för år 1960 kunna räknas med följande lönesummor

näringsgren 401	1 450	milj. kronor		
» 402	500	»	»	
» 403	550	»	»	
Summa 401—403	2 500	»	»	
» 401 och 403	2 000	»	»	

Vid ifrågavarande beräkning har hänsyn ej tagits till att vid avgiftsberäkningen skall bortses från arbetstagare, vars lön under året icke uppgått till 300 kronor, liksom icke heller till att en del andra mindre förändringar i löneunderlaget kunna uppstå.

Å de sålunda framräknade lönesummorna 2 500 milj. kr. resp. 2 000 milj. kr. har ett procentuttag av 0,13 resp. 0,16 befunnits ge ett belopp ungefär motsvarande nuvarande avgiftsintäkt.

Slutligen har riksförsäkringsanstalten ifrågasatt, om inte vissa bestämmelser i förordningen angående byggnadsforskningsavgift bör utgå efter tillkomsten av förordningen angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension, m. m. De i 4 § förstnämnda förordning intagna bestämmelserna om viss arbetsgivaren åliggande uppgiftsskyldighet motsvarar i allt väsentligt vad som stadgas i 7 § andra och tredje styckena nämnda uppbördsförordning. Till 5 § förordningen om byggnadsforskningsavgift, som avser tystnadsplikt för vederbörande tjänsteman i riksförsäkringsanstalten, finns i viss mån motsvarighet i 43 § sista stycket sagda uppbördsförordning. Visserligen finns här inte något absolut förbud mot att »obehörigen nyttja yrkeshemlighet», en bristande överensstämmelse som enligt anstalten emellertid inte synes böra tillmätas betydelse. De i 6 § första stycket förordningen om byggnadsforskningsavgift upptagna straffbestämmelserna för försummelse m. m. i fråga om uppgiftsskyldigheten är i huvudsak desamma som anges i 33 och 34 §§ nämnda uppbördsförordning. Någon motsvarighet till bestämmelsen i 6 § andra stycket förordningen om byggnadsforskningsavgift rörande straff för brott mot tystnadsplikten synes denna uppbördsförord-

ning däremot inte innehålla. Eftersom i sådana fall straff torde kunna utkrävas enligt 25 kap. strafflagen, finner riksförsäkringsanstalten att bestämelsen kan utgå.

Remissyttranden

Yttranden över riksförsäkringsanstaltens förslag har avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, statens nämnd för byggnadsforskning, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Landsorganisationen i Sverige, Socialförsäkringsbolagens förening, Sveriges industriförbund, Svenska vattenkraftföreningen, Svenska Riksbyggen, Svenska byggnadsindustriförbundet, Svenska byggnadsentreprenörföreningen samt Svenska väg- och vattenbyggarnas arbetsgivareförbund. Från de tre sistnämnda har gemensamt yttrande inkommit.

Beträffande de avgiftsbelagda verksamhetsområdena har riksförsäkringsanstaltens förslag att göra den nya näringsgrensindelningen i anstaltens premietariff för yrkesskadeförsäkringen tillämplig även i fråga om byggnadsforskningsavgiften i princip tillstyrkts av samtliga remissorgan. Den i samband därmed förordade utvidgningen av avgiftspliktig verksamhet till att avse hela byggnadsindustrin, dvs. till att omfatta även väg-, vatten- och linjebyggnad m. m. under kodnummer 402, avstyrkes däremot av nästan alla remissorgan. *Riksräkenskapsverket* har lämnat riksförsäkringsanstaltens förslag helt utan erinran. *Svenska landstingsförbundet* ställer sig tveksamt till ifrågavarande utvidgning, enär förbundet inte kan finna något nödvändigt samband mellan de redan avgiftsbelagda grupperna och dem som utvidgningen avser.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller att, om undergrupp 402 avgiftsbelägges, det inte kan accepteras att därifrån inflytande avgifter reserveras för forskning inom husbyggnadssektorn. På vägväsendets område bedrivs redan en betydande forskning bl. a. vid ett fristående forskningsinstitut, Statens väginstitut. För speciella frågor anlitas särskild expertis inom Statens geotekniska institut och Cement- och betonginstitutet. Angivna institut utnyttjar för sin verksamhet, som avser såväl grundforskning som målforskning, dels avlöningsanslag och dels medel som ställs till förfogande av olika beställare för särskilda uppdrag. Vidare bedriver väg- och vattenbyggnadsstyrelsen själv genom sina olika organ vissa forsknings- och undersökningsarbeten för att ytterligare utveckla och rationalisera vägbyggnads- och vägunderhållsverksamheten. Med hänsyn härtill avstyrker styrelsen en utökning av avgiftsplikten även om byggnadsforskningsavgiftens användningsområde i samband därmed skulle utvidgas.

I det gemensamma yttrandet från *Svenska byggnadsindustriförbundet* m. fl. påpekas, att en sådan principiell förändring av avgiftsskyldigheten

som den föreslagna måste grundas på helt andra skäl än de rent administrativa. Med tanke på det ökade intresse för forskning, som under senare år visats inte minst från anläggningsindustrin, kan man vänta, att behovet av forskning inom dess område skall bli tillgodosett utan att avgiftsplikten utsträcker till att omfatta även anläggningsindustrin.

Svenska vattenkraftföreningen upplyser att, bland annat såsom en följd av att kraftindustrins anläggningsarbeten inte ålades avgiftsskyldighet i nu gällande förordning om byggnadsforskningsavgift, de större enskilda och kommunala kraftföretagen år 1957 bildade Svenska vattenkraftföreningens stiftelse för tekniskt utvecklingsarbete. Dess arbete bedrivs på i princip samma sätt som inom statens nämnd för byggnadsforskning, dvs. dels genom egen forskningsverksamhet och dels genom bidrag och uppdrag till andra forskningsinstitutioner. De kostnader, som de privata och kommunala kraftföretagen här nedlägger, uppgår till större belopp än de som skulle utgå om kraftföretagens anläggningsarbeten vore belagda med byggnadsforskningsavgift. Om kraftindustrins anläggningsarbeten skulle beläggas med byggnadsforskningsavgift måste följden bli, att även kraftindustrins forskningsbehov skall tillgodoses genom dessa avgiftsmedel. Härför skulle erfordras förändringar i den med ifrågavarande medel bedrivna verksamheten varom ingen utredning nu föreligger. Det bör beaktas att om kraftindustrins forskningsbehov sålunda skulle upptagas på nämndens arbetsprogram så måste — eftersom den ekonomiska ramen för nämndens arbete förutsättes oförändrad — den forskning nämnden nu bedriver inskränkas för att bereda plats för de nya uppgifterna.

Förslaget att ta ut byggnadsforskningsavgift även på kontorspersonalens löner har föranlett erinran i några remissyttranden. *Svenska landskommunernas förbund* avstyrker förslaget i denna del och åberopar därvid, att den kommunala kontorspersonalen är sysselsatt inom många olika förvaltningsgrenar, som inte sammanhänger med kommunens byggnadsverksamhet. I det gemensamma yttrandet från *Svenska byggnadsindustriförbundet* m. fl. avstyrkes likaledes förslaget i denna del, emedan det skulle vara omöjligt att inom ett företag med kombinerad husbyggnads- och anläggningsverksamhet särskilja kontorspersonal inom det avgiftsbelagda resp. icke avgiftsbelagda området. *Sveriges industriförbund* ansluter sig till denna mening.

Vad angår byggnadsforskningsavgiftens beräkning tillstyrkes förslaget att övergå till en metod analog med den som nu tillämpas för övriga socialförsäkringsavgifter, som påföres arbetsgivare av riks-försäkringsanstalten. Från *statskontorets* sida har dock ifrågasatts nödvändigheten av att begränsa avgiftsskyldigheten till lönebelopp under 15 000 kr. Liknande synpunkter har uttalats av *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*.

Angående storleken av avgiftsuttaget har *Svenska byggnadsindustriförbundet* m. fl. i sitt gemensamma yttrande förklarat, att en

kontrollräkning av procenttalet med utgångspunkt från deras statistikmaterial givit ett något avvikande resultat, och har därför förutsatt överläggningar härom mellan dem och riksförsäkringsanstalten.

Förslaget rörande procenttalets storlek har i övrigt inte föranlett erinran från remissorganen.

Beträffande förslaget att vissa bestämmelser i förordningen angående byggnadsforskningsavgift bör utgå har inget särskilt uttalande gjorts vid remissbehandlingen.

Departementschefen

Den forsknings- och rationaliseringsverksamhet på byggnadsområdet, som finansieras huvudsakligen med medel vilka inflyter genom byggnadsforskningsavgiften, bedrivs för närvarande av statens nämnd för byggnadsforskning eller på uppdrag av denna genom institutioner, företag eller enskilda. En omorganisation av denna verksamhet har föreslagits i årets statsverksproposition. Nämndens uppgifter skall enligt förslaget uppdelas på två organ, nämligen ett byggnadsforskningsråd och ett institut för byggnadsforskning. Däremot innebär förslaget ingen principiell utvidgning av det nuvarande forskningsområdet. Vid anmälan av organisationsfrågan framhöll jag, att avgiften borde vara till beloppet oförändrad under nästa budgetår och att det torde få förutsättas, att det blivande rådet för byggnadsforskning i sinom tid får pröva frågan om avgiftens storlek och tillämpningsområde.

Bestämmelserna om byggnadsforskningsavgiften är upptagna i förordningen härom den 22 maj 1953 (nr 269). Avgifterna påföres av riksförsäkringsanstalten. Bestämmelserna har utformats så att därvid skall kunna i stor utsträckning anlitas det material, som ligger till grund för debiteringen av arbetsgivares avgifter enligt lagen om yrkesskadeförsäkring. Uppböörden samordnas likaså. Avgiftspliktig är arbetsgivare, som vid debitering i riksförsäkringsanstalten av avgifter till yrkesskadeförsäkringen är att hänföra till vissa i förordningen uppräknade verksamhetsgrenar med anknytning till byggnadsfacket. Härvid ansluter sig förordningens uppräkning till nomenklaturen och grupperingen i en av riksförsäkringsanstalten fastställd premietariff för arbetsgivare med i regel minst fem anställda. Avgiften utgår med visst belopp per 2 000 arbetstimmar som under året utförts av arbetstagare i avgiftsbelagd verksamhet.

De ändringar, som riksförsäkringsanstalten nu föreslår i förordningen om byggnadsforskningsavgift, avser att bringa förordningens bestämmelser i överensstämmelse med vissa av riksförsäkringsanstalten vidtagna ändringar i premietariffens yrkesgruppering samt att anpassa bl. a. bestämmelserna om avgiftens beräkning till vad som fr. o. m. 1960 gäller i fråga

om yrkesskadeförsäkringsavgifterna och vissa andra socialförsäkringsavgifter.

Den nya premietariff, som riksförsäkringsanstalten nu tillämpar vid debitering av yrkesskadeförsäkringsavgifter för såväl större som mindre arbetsgivare, ansluter sig i fråga om yrkesgrupperingen nära till internationell nomenklatur för näringsgrupper och medför vissa ändringar i gruppering och beteckningar. De nu i förordningen under näringsgrenen »byggnads- och anläggningsverksamhet» uppräknade fyra undergrupperna motsvaras i den nya tariffen i huvudsak av två under näringsgrenen »byggnadsindustri» upptagna undergrupper, nämligen husbyggnad (kodnummer 401) och byggnadshantverk m. m. (kodnummer 403). Vidare innebär tariffen den nyheten, att samtliga anställda i ett företag — kontorspersonal lika väl som övriga arbetstagare — hänföres till den verksamhet som är företagets huvudsakliga.

En anpassning av förordningen i de angivna hänseendena till den för yrkesskadeförsäkringsavgifterna nu tillämpade tariffen gör det möjligt att även i fortsättningen lägga materialet för dessa avgifters beräkning — vid vilken någon uppdelning på kontors- och annan personal inte förekommer — till grund också för beräkningen av byggnadsforskningsavgiften. Jag tillstyrker riksförsäkringsanstaltens förslag i denna del.

Riksförsäkringsanstalten har i detta sammanhang funnit det innebära administrativa fördelar om byggnadsforskningsavgiftens tillämpningsområde utsträcker till att omfatta även den tredje undergruppen under näringsgrenen byggnadsindustri, nämligen väg-, vatten- och linjebyggnad m. m. (kodnummer 402). Emellertid har nästan alla remissorgan givit uttryck för den uppfattningen att en utvidgning av tillämpningsområdet inte nu bör komma i fråga. Jag delar denna uppfattning. Såsom jag anförde vid anmälan av organisationsfrågan torde man få förutsätta, att spørsmålet om eventuell utvidgning av området för avgiftsplikten framdeles prövas av det nya byggnadsforskningsrådet.

I samband med införandet den 1 januari 1960 av försäkringen för allmän tilläggspension skedde en administrativ omläggning i vissa hänseenden av debitering och uppbörd av yrkesskadeförsäkringsavgifterna för att såvitt möjligt få en enhetlig ordning för dessa avgifter och för andra socialförsäkringsavgifter som åvilar arbetsgivarna, främst avgifterna till den allmänna sjukförsäkringen och tilläggspensioneringen. De nya bestämmelserna härom återfinns i förordningen den 18 december 1959 (nr 552) om uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension, m. m. Genom en samtidigt beslutad ändring i 3 § förordningen angående byggnadsforskningsavgift blev nyssnämnda förordning i uppbördshänseende gällande i tillämpliga delar även på byggnadsforskningsavgiften. Riksförsäkringsanstalten har mot bakgrund härav föreslagit, att beräkningsgrunderna för byggnadsforskningsavgiften i vissa avseenden skall närmare anpassas

efter vad som nu gäller för yrkesskadeförsäkringsavgiften m. fl. socialförsäkringsavgifter. Förslaget innebär, att byggnadsforskningsavgiften inte längre skall beräknas på grundval av antalet arbetstimmar utan på den lön i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad, som arbetsgivaren utgivit under året till arbetstagare inom avgiftsbelagd verksamhet. Därvid skall dock bortses från arbetstagare, vars lön under året inte uppgått till 300 kr., och vidare skall hänsyn inte tagas till arbetstagares lön i vad den överstiger 15 000 kr. för år räknat. Denna beräkningsmetod medför, att avgiftsuttagets storlek bör bestämmas såsom en procentsats av den för arbetsgivaren beräknade lönesumman avseende ifrågavarande verksamhet.

Jag finner i likhet med remissorganen, att den föreslagna omläggningen bör ske, varvid avgiftsprocenten givetvis skall bestämmas så att avgiftsuttaget såvitt möjligt blir detsamma som med nuvarande regler. Verkställda beräkningar utvisar, att avgiften bör fastställas till 0,15 procent.

I samband med de ändringar i förordningen angående byggnadsforskningsavgift, som följer av vad jag i det föregående förordat, bör — såsom riksförsäkringsanstalten förutsatt — företagas vissa förenklingar i förordningen. Med hänsyn till att byggnadsforskningsavgifterna kommer att beräknas på grundval av uppgifter som avses i förordningen angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension, m. m. bör 4—7 §§ förordningen angående byggnadsforskningsavgift utgå. Dessa paragrafer innehåller regler om arbetsgivares uppgiftsskyldighet och tystnadsplikt för tjänsteman, som handhar uppgiftsmaterialet, ävensom påföljdsbestämmelser och regler om återbetalning av för mycket erlagd avgift. Av denna anledning bör i 1 § nämnda uppbördsförordning bland där uppräknade avgifter och bidrag, å vilka förordningen äger tillämpning, införas även byggnadsforskningsavgiften. Därmed kan även 3 § förordningen angående byggnadsforskningsavgift utgå.

Med hänsyn till att de ändringar, som nu är aktuella i förordningen angående byggnadsforskningsavgift, lagtekniskt blir omfattande, synes förordningen böra erhålla ny lydelse. Den nya förordningen föreslås träda i kraft vid nästa årsskifte.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga inom socialdepartementet upprättade förslag till

- 1) *förordning angående byggnadsforskningsavgift; och*
- 2) *förordning om ändrad lydelse av 1 § förordningen den 18 december 1959 (nr 552) angående uppbörd av avgifter enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension, m. m.*

Kungl. Maj:ts proposition nr 56 år 1960

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Karin Wickström